

KAUPUNGINPUUTARHAN ALUE
Vastineet muistutuksiin Diaarinumero: 12677-2017
Asemakaavatunnus: 6/2018**Asemakaavanmuutos**

26.10.2022

muutettu 12.1.2024 lausunnot ja muistutus

muutettu 12.4.2024 lausunnot

Kaupunginosat: Luolavuori, Peltola

Osoite: Ilpoistentie, Ruiskatu, Uudenmaantie

Kuva 1. Nähtävillä (14.11.-13.12.2022) ollut kaavaehdotus pvm. 26.10.2022

Nähtävillä olo 14.11.-13.12.2022 ja muistutus

26.10.2022 päivätystä kaavaehdotuksesta saatiin yksi muistutus Luonto-Liiton Varsinais-Suomen piiriltä.

Muistutus 1: Luonto-Liiton Varsinais-Suomen piiri

HS Turku uutisoi 1.12.2022 otsikolla "Turusta tehdään "15 minuutin kaupunkia" – Professori tyrmää ajatuksen suoralta kädeltä" seuraavasti: "Täydennysrakentamisen trendi saa kaupungit jyräämään keskustojen luontoalueita. Tutkijan mukaan lähiluonnon ja joutomaiden arvoa ei ymmärretä tarpeeksi. Rakentamattoman tilan käyttöönotto on yhdyskuntasuunnittelun teorian professori Panu Lehtovuoren mukaan lähes aina ilmaston ja luonnon kannalta väärä ratkaisu".

Tähän liittyen Luonto-Liiton Varsinais-Suomen piiri onkin ilahtunut Turun kaupungin sitoutumisesta uuteen kaupunkistrategiaan, jossa kaupunki lupaa ekologisten arvojen ohjaavan kaavoitusta. Sitoumuksen aitouteen luottaen Luonto-Liiton Varsinais-Suomen piiri ottaa kantaa seuraavasti:

1) Ilpoistentien, Uudenmaantien, Taimitarhankadun ja Westeréninkadun rajaama alue on jätettävä nykyisen kaltaiseen tilaan vaille hoitotoimenpiteitä. Kaikki tälle alueelle suunniteltu rakentaminen on poistettava. Alueella kasvaa runsaasti jalopuita (esim. lehmuksia ja jalavia sekä Ilpoistentien ja Westeréninkadun suuntaiset tammiaidat) ja muuta lehtipuustoa. Myös muutoin kuin luontaisesti syntyneiden jalopuumetsiköiden ja jalopuustoisten puistojen on todettu voivan kehittyä merkittäviksi elinympäristöiksi jalopuista riippuvaisille lajeille. Alueella on samoin merkittävä pensaskerros. Tällaiset kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä.

Muutoin alue muodostuu myös luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeästä niittymäisestä joutomaasta. Tällaiset ruderaateiksi kutsutut alueet ovat monille lajeille aarreittoa. Kesällä hyönteisten laji- ja yksilömäärät ovat näissä elinympäristöissä huipussaan. Talvisin alueille hakeutuvat monet linnut talventörröttäjiä hyödyntämään. Talventörröttäjät ovat ruohovartisia kasveja, joiden varret jäävät kuivuessaan pystyyn. Talvella ne varistavat siemenensä hangelle ja pyrkivät näin leviämään uusille kasvupaikoille. Nämä siemenet toimivat talvisten siemensyöjien tärkeänä ravintona. Talventörröttäjiä on alueella ajankohtaisesti runsaasti.

Alueen metsikkö ja joutomaa toimivat viherkäytävänä Luolavuoren metsän ja vanhan hautausmaan välillä. Viherkäytävät ovat kaupunkiluonnolle tärkeitä, sillä ne yhdistävät hajanaisia luontoalueita toisiinsa. Alueella on tavattu muun muassa mäyrää ja lehtopölköä.

2) Fridheminpölyn linjausta on mietittävä siten, että sen rakentaminen ei haittaa alueen luontoa. Tähtäpuiston metsäalueita ei tule tarpeettomasti pilkkoa ja puita kaataa, jos kävely- ja pyörätie voidaan sijoittaa osaksi muutoinkin rakennettavaa aluetta.

3) Hulevesisuunnittelualueeksi on otettu mukaan osa kaava-alueen lännen puolella olevasta Ruiskadun koulun tontista, jossa on olemassa oleva pieni lampi kosteikkoineen. Hulevesisuunnitelmien vaikutukset lammen tilaan on tutkittava. Lampea ympäröivässä ja siihen liittyvässä metsikössä on monimuotoisuuden kannalta arvokasta lahoppuuta. Nämä alueet on säilytettävä nykyisen kaltaisessa hoitamattomassa tilassaan.

Koko metsikkö- ja joutomaa-alueella sekä lammessa ja sen ympäristössä olisi tärkeää toteuttaa kesällä 2023 hyönteisselvitys.

Näin Turku tekee hyvää, kestävä ja parempaa kaupunkia, YK:n kestävän kehityksen kansainvälisten tavoitteiden toteutuminen Turussa 2020 -julkaisussa sanotaan (s. 68): "Ympäristönsuojelu ja luonnon monimuotoisuus on Turulle tärkeää. Turun sijainti maan

ja meren välissä, Itämeren rannikolla, tarjoaa monimuotoisen ja kauniin luontomaisen. Turku ottaa kaavoituksessa huomioon luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja mahdollisen uhanalaisen lajiston."

Turun kaupungin julkaisemassa tiedotteessa (https://www.turku.fi/uutinen/2020-10-19_turku-laatii-luonnon-monimuotoisuusohjelman) sanotaan: "Luonnosta saatavien viherpalveluiden laatu heikkenee, jos kaupunkien viheralueet vähenevät ja luonto muuttuu yhä pienipiirteisemmäksi. Rakentaminen sirpaloi luontoa ja jäljelle jäävien viherlaikkujen on vaikeampi ylläpitää monimuotoista lajistoaan. Kaupungin viheralueiden, pientareiden, katupuuston, viherseinien ja -kattojen, pihojen ja jopa parvekekasvien muodostamaa verkostoa tulisikin vaalia, sillä monimuotoisina ne ovat merkittävä luonnon ja kaupunkilaisten hyvinvointia edistävä resurssi."

Kaavoituksen vastine

Lausuntojen ja muistutuksen takia alueen luontoselvityksiä on päivitetty vuonna 2023, Faunatica Oy (Marko Nieminen, Anssi Junnila ja Timo Nupponen), sekä AFRY (Ville Vasko).

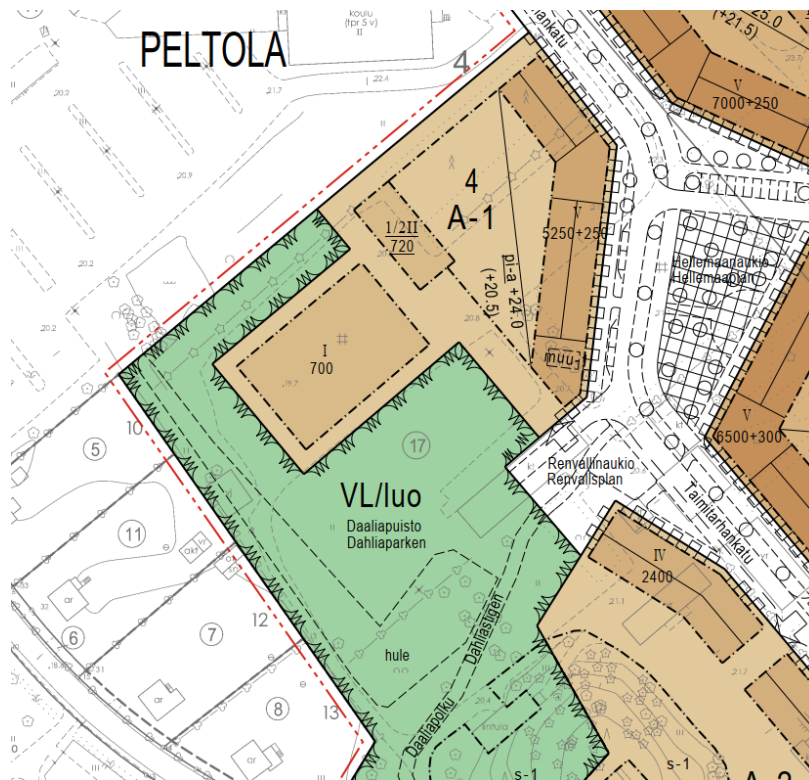
Selvitysalue on pääosin ollut aiemmin sellaisessa käytössä, että siellä on hyvin vähän alkuperäisiä elinympäristöjä jäljellä. Lähinnä luontaisesti kasvanutta metsää löytyy Tähkäpuiston kaakkoisreunan molemmiin puolin. Vanhat käyttämättä jääneet puuntaimirivistöt ovat kasvaneet melko suuriksi, ja samalla tihentyneet monin paikoin liian tiheäksi monien erityisesti huomioitavien perhoslajien kannalta. Osa niittyalueista on pusikoitunut ja suurin osa on heinikoitunut. Avoimempia ketoja ja niittyjä löytyy lähinnä selvitysalueen länsikulmasta ja kaakkoiskolmanneksen keskeltä. Nekin ovat kuitenkin valtaosin heinittyneitä. Sen jälkeen, kun puutarhatoiminta on loppunut selvitysalueella, on rakennusten vierustoille ja asfaltin reunaan aukeille paikoille kasvanut uusia puita, jotka ovat nykyisin noin 5–10 metriä korkeita. Nämä puut ovat huomattavan lämpimillä ja usein myös tuulensuojaisilla paikoilla, jossa on lisäksi paljon avointa tilaa. Tällaiset alueet keskittyvät selvitysalueen eteläpuoliskon länsi- ja lounaisosiin.

Viitasammakkoa tai luontodirektiivin sudenkorentoja ei havaittu, eivätkä alueen lammikot ole niille soveliaista elinympäristöä. Nätkelmämaamehiläistä ei havaittu. Erakkokuoriaiselle potentiaalisia elinpaikkoja ei havaittu.

Selvityksissä havaittiin kaksi erityisesti huomioitavaa lajia: jalavatöyhökoi ja kalliokiiltokoi. Jalavatöyhökoi on erittäin uhanalaiseksi (EN) ja sekä kiireellisesti ja erityisesti suojeltavaksi luokiteltu laji, ja kalliokiiltokoi on vaarantuneeksi (VU) luokiteltu laji. Kaupunkisuunnittelu ja ympäristönsuojelu neuvottelivat yhdessä luontoselvityksen laatijoiden kanssa, miten kalliokiiltokoin ja jalavatöyhökoin elinmahdollisuudet saataisiin säilytettyä ja elinpiiriä laajennettua. Luontoselvityksessä oli ehdotettu myös nykyisen asfalttikentän korvaamista keltamaksaruoholla.

Kalliokiiltokoin elinympäristön laajeneminen saadaan aikaan myös määräämällä keltamaksaruohoa yksikerroksisten rakennusten katolle, sekä läheiselle kansipihalle, jonka istutusten toteuttamiseen määrättiin käytettäväksi myös kotimaisia, mieluiten paikallisia luonnonvaraisia niitty- tai ketolajeja. Suunnitelmista on pyydettävä ympäristönsuojelun kannanotto.

Joten luontoselvityksessä ehdotetun Daaliapuiston laajentamisen laajuuden sijaan päädyttiin pienentämään naapurikorttelia, madaltamaan kaksikerroksiset rakennukset yksikerroksisiksi ja esittämään keltamaksaruohoa viherkatoiksi ja myös kansipihoille.

Kuva 2. Daaliapuistoa laajennetaan kalliokiiltokoin ja jalavatöyhtökoin elinympäristöjen suojelun ja laajentamisen vuoksi. Viereisiä kortteleita pienennetään ja rakennusoikeutta vähennetään.

Daaliapuiston kaavamerkinnäksi muutettiin VL/luo: Lähivirkistysalue, jolla esiintyy uhanalaista perhoslajistoa, esimerkiksi uhanalainen, erityisesti suojeltava ja kiireellisesti suojeltava jalavatöyhtökoi sekä uhanalainen kalliokiiltokoi. Uhanalaisten perhoslajien elinympäristöt tulee turvata säilyttämällä ja istuttamalla paahteisia keltamaksaruohokasvustoja sekä aurinkoisella ja tuulensuojaisella paikalla sijaitsevia jalavia. Jalavien samana vuonna maahan pudonneita lehtiä ei saa poistaa. Rakennus-, hoito- ja ylläpitotoimet tulee toteuttaa siten, että luontoarvojen säilyminen turvataan. Puistosuunnitelman laadinta ja ylläpidon suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä ympäristönsuojelun kanssa. Alueella saadaan edellä mainituin ehdoin myös käsitellä hulevesiä, rakentaa polkuja, istuttaa puita ja pensaita, sekä rakentaa ja ylläpitää muita kunnallistekniikan ja muun yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta välttämättömiä toimenpiteitä.

Viereinen asuinkortteli pieneni, rakennusoikeutta vähennettiin 1700 k-m², ja kerroslukua laskettiin kahdesta yhteen, jottei rakennukset varjostaisi kalliokiiltokoin elinympäristöä. Kortteli A liitettiin osaksi korttelia A-1, ja kaavamääräykseen lisättiin määräyksiä viherkatosta, keltamaksaruohosta ja kalliokiiltokoin elinympäristön soveltuvuudesta.

A-1: Asuinrakennusten korttelialue, jonka katutasoon Hellemaanaukion laidalla tulee sijoittaa liike- tai työtiloja. Hellemaanaukion puoleisten rakennusten maantason kerroskorkeuden on oltava vähintään 4 metriä. Yksikerroksisissa rakennuksissa tulee käyttää viherkattoa. Viherkaton ja kansipihan istutusten toteuttamisessa tulee käyttää kotimaisia, mieluiten paikallisia luonnonvaraisia niitty- tai ketolajeja. Viherkaton ja kansipihan aurin gonpaahteisilla seinustoilla tai muutoin vähäkulkuisilla alueilla tulee käyttää keltamaksaruohoa siten, että alueet soveltuvat kalliokiiltokoin elinympäristöksi. Suunnitelmista on pyydettävä ympäristönsuojelun kannanotto.

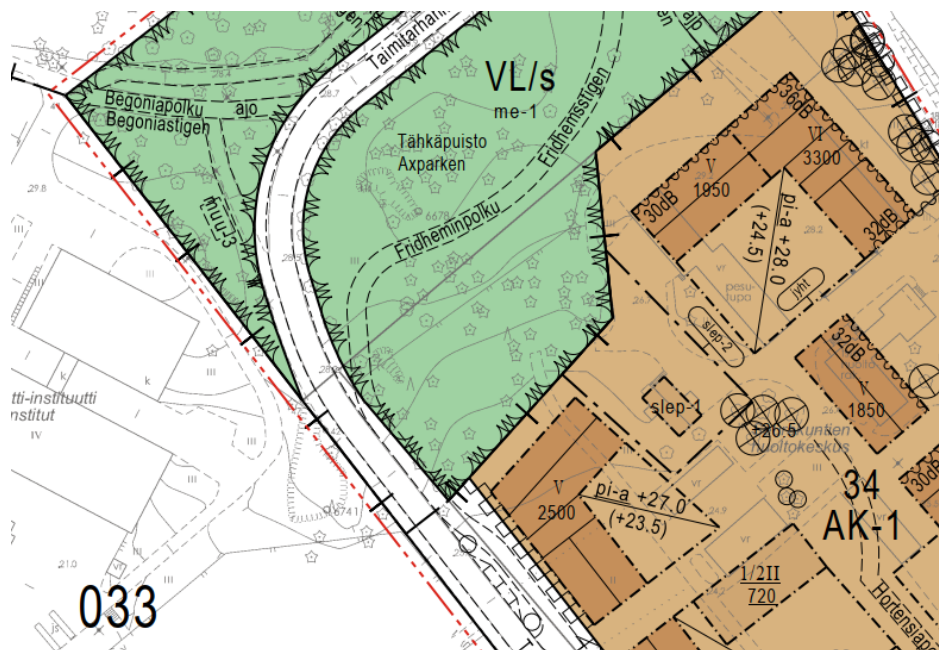
Myös 32 korttelia (A-2) pienennettiin, jotta Daaliapuiston Renvallin aukion puoleinen alue laajeni. Yksittäistä jalavaa, josta jalavatöyhtökoi löytyi, ei kuitenkaan tarvinnut säilyttää. Sen sijaan Daaliapuistoa laajennettiin myös Ruiskadun koulukiinteistön rajalla,

jotta kuusirivin länsipuolella sijaitseva nuori jalavarivistö säilyisi jalavatöyhtökoin elinpiirinä. Daaliapuiston kaavamääräyksessä VL/luo lisättiin tarkentavia määräyksiä.

Alueella aiemmin tehtyä luontoselvitystä päivitettiin myös lepakoiden osalta ja alueen rakennukset tutkittiin. Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit ovat EU:n luontodirektiivin IV(a) liitteen lajeja, joiden lisääntymis- tai levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain (78 §) nojalla. Kaavaehdotuksen korttelissa 34 olemassa olevan yhden rakennuksen ullakko on pohjanlepakoiden säännöllisesti käyttämä levähdyspaikka ja mahdollinen lisääntymispaikka.

Kaupunkisuunnittelu ja ympäristönsuojelu neuvotteli asiasta ELYn ja kaavakumppanin / maanomistajan seurakuntayhtymän edustajan kanssa, ja päädyimme suojelemaan talon lepakoiden ehdolla, sekä säilyttämään viheryhteyden Tähkäpuiston ja ammatti-instituutin suuntaan. Rakennus suojelumääräykseksi lisättiin slep-1: Rakennuksessa olevaa lepakoiden lisääntymis- ja/tai levähdyspaikkaa ei saa hävittää. Korjaustoimenpiteillä ei saa heikentää lepakoiden elinoloja. Viheryhteys Tähkäpuistoon merkittiin slep-2 merkinnällä: Alueen osa, jolla lepakoiden elinolosuhteiden ja kulkureittien turvaamiseksi tulee säilyttää ja tarvittaessa istuttaa lepakoille suotuisaa puustoa. (Slep-2 määräystä tarkennettiin toisen nähtävilläolo- ja lausuntokierroksen jälkeen seuraavasti: ”Alueen osa, jolla puusto tulee säilyttää ja sitä tulee tarvittaessa istuttaa lisää lepakoiden elinolosuhteiden ja kulkureittien turvaamiseksi.”)

Yleisiin määräyksiin lisättiin myös koko alueelle: Alueen valaistusta (valaisintyypit, voimakkuus ja suuntaus) suunniteltaessa on varmistettava, ettei valaistuksesta aiheudu häiriötä lepakkojen elinympäristölle.

Kuva 3. Lepakoiden levähdys ja/tai lisääntymispaikka on suojeltu slep-1 kaavamerkinnällä ja sen yhteys Tähkäpuistoon merkitty slep-2-merkinnällä: alueen osa, jolla lepakoiden elinolosuhteiden ja kulkureittien turvaamiseksi tulee säilyttää ja tarvittaessa istuttaa lepakoille suotuisaa puustoa. Slep-2-merkintä tarkennettiin toisen nähtävilläolo- ja lausuntokierroksen jälkeen muotoon: ”Alueen osa, jolla puusto tulee säilyttää ja sitä tulee tarvittaessa istuttaa lisää lepakoiden elinolosuhteiden ja kulkureittien turvaamiseksi.”

Fridheminpölkön linjaus on suunniteltu yhteistyössä Tähkäpuistoon siten, että mahdollisimman vähän arvokkaita puita tarvitsisi kaataa.

Ruiskadun kiinteistöllä sijaitseva lampi liittyy olennaisesti laajennetun Daaliapuiston ja koko kaava-alueen hulevesien toiminnallisuuteen.

Kuva 4. Toisen kerran nähtävillä (29.1.-27.2.2024) ollut kaavaehdotus pvm. 26.10.2022, muutettu 12.1.2024 lausuntojen ja muistutuksen perusteella

Toisen kerran nähtävillä olo 29.1.-27.2.2024 ja muistutus

26.10.2022 päivätyistä, ja 12.1.2024 muutetusta (lausunnot ja muistutus) kaavaehdotuksesta saatiin yksi muistutus Turun polkupyöräilijät ry:ltä

Muistutus 1: Turun polkupyöräilijät ry.

On kiinnostavaa lukea uuden alueellisen viherkertoimen arvioinnin pilotoinnista kaavoitushankkeessa. On hyvä, että sen tulokset on huomioitu kaavaprosessin aikana, ja toivomme että tämä uusi menetelmä aidosti johtaa parempaan luonnonympäristön huomiointiin niin tässä kaavassa kuin tulevaisuudessa, joissa voidaan hyödyntää tämän hankkeen oppeja.

Kaavaselostuksessa mainitaan, että alueen katusuunnittelua on edistetty yhtäaikaaisesti kaavoituksen kanssa, jonka vuoksi näimme tarpeelliseksi kommentoida tarkempia liikenne- ja ratkaisuja jo tässä vaiheessa.

Kommentit perustuvat etupäässä kaavaselostuksessa olevaan alustavaan katusuunnitelmaan (selostus kuva 22). Osin kommenttimme voivat vaikuttaa itse kaavan sisältöön, mutta toivomme että ne myös välittyvät eteenpäin katusuunnitteluun.

Pyöräilyn ratkaisu Taimitarhankadulla Taimitarhankadun kaltaiselle kadulle ei tule toteuttaa kaksisuuntaista pyörätietä. Kuten Väyläviraston pyöräliikenteen suunnitteluohjeessa todetaan (s. 72), "Rakennetulla alueella lähtökohtana on, että pyörällä ajaminen on mahdollista ja sallittua aina ajoradan oikealla puolella." Kaksisuuntainen pyörätie johtaa tällaisessa ympäristössä tilanteisiin, jotka ovat pyöräilijöiden onnettomuustilastojen huipulla, joissa pyöräilijä lähestyy risteystä ns. väärästä suunnasta muuhun ajoneuvoliikenteeseen nähden. Kaavoitusta varten laaditun meluselvityksen sisältämän liikenne- ja ympäristöselvityksen perusteella Taimitarhankadun liikennemäärä tulee olemaan sellainen, että suunnitteluohjeen sivun 43 taulukon perusteella moni erilainen pyöräväylätyyppi on hyväksyttävä. Kadulle ei ilmeisesti ole tulossa myöskään bussiliikennettä.

Tämän perusteella suosittelemme Taimitarhankadulle ensisijaisesti yksisuuntaisia pyöräteitä. Jos viheralueiden mahdollisimman suuri koko on tärkeää ja katualuetta ei voida leventää, voidaan harkita myös 2-1 -tietä tai sekaliikennettä liikennettä rauhoittavien rakenteiden kera. Lisäksi suosittelemme kadulle joka tapauksessa 30 km/h nopeusrajoitusta. Tämän mukaisten ajonopeuksien takaamiseksi ajokaistat voisivat olla kapeampia kuin alustavan suunnitelman 3 metriä, tai liikennettä voitaisiin muuten rauhoittaa korotettujen suojaiteiden lisäksi.

Pyöräily ja jalankulku tulee erotella myös Tätkäpuistossa.

Muut huomiot

Westeréninkadulla pyöräily on alustavassa suunnitelmassa järkevästi sijoitettu ajoradalle. Hellemaanaukiota vastapäätä on kuitenkin sijoitettu kohtisuoria parkkiruutuja, jotka sopivat huonosti yhteen sekaliikenteen kanssa. Tässä tulee harkita pysäköinnin muuttamista kadun suuntaiseksi. Jos pysäköintiä sijoitetaan ajoradan kummallekin puolelle, paikkojen määrä voidaan pitää ainakin lähes samana. Westeréninkadulla saattaa olla tarvetta liikennettä rauhoittaville rakenteille. Esimerkiksi voitaisiin harkita Rehtorinpellonkadun pyöräkadun tapaisia kiveysraitoja, jotka optisesti kaventavat ajorataa ja hillitsevät autojen nopeuksia. Sen liittymään Taimitarhankadulle voitaisiin myös rakentaa ylijatkettu jalkakäytävä (ja pyörätie valitusta pyöräilyn ratkaisusta riippuen). Hellemaanaukion kohdalle on alustavassa katusuunnitelmassa merkitty korotettu suojaite Taimitarhankadun yli, ja sen kummallekin puolelle puita. Nämä puut muodostavat mahdollisesti näköesteen, mikä on huomioitava katusuunnittelussa. Renvallinaukion liittymässä tulee

toisen puolen pyörätieltä järjestää kulkuyhteys erotusalueen yli, jos päädytään pyörätieratkaisuun. Samoin Westeréninkadun liittymässä.

Kaava-alueen ulkopuolisia huomioita

Taimitarhankatu liittyy toisesta päästään Ilpoistentiehen, jonka liikenteelliset ratkaisut ovat erittäin vanhanaikaisia (liian leveä ajorata, liian kapeat pyörätiet, olemattomat jalkakäytävät). Näiden ongelmien lisäksi pyöräteissä ja jalkakäytävissä on kaksi epäjatkuvuuskohtaa: Kadun koillispäässä ja Pellavakadun ja Peltolantien välillä.

Rakentamalla näille väleille väylät voitaisiin sujuvoittaa kadulla liikkumista lyhyellä aikavälillä varsin kohtuullisin kustannuksin, jos laajempaa katusaneerausta ei ole lähivuosina tiedossa. Yhtenäiset pyörätiet mahdollistaisivat ajoradan oikealla puolella pyöräilyn kumpankin suuntaan koko matkalla, ja lisäksi vältettäisiin ylimääräisiä ajoradan ylityksiä kohdissa, joissa nyt pyöräilijöiden on vaihdettava puolta.

Tämä voitaisiin toteuttaa kaava-alueen katujen rakennuksen yhteydessä, jolloin voitaisiin saavuttaa säästöjä synergiaetujen kautta.

Kaavoituksen vastine

Muistutus koskee suurimmaksi osaksi kaava-alueen katusuunnittelua, jota on tehty yhdessä kaavasuunnittelun kanssa. Kyseisistä alustavista katu- yms. yleissuunnitelmista on otettu kuvakaappauksia kaavaselostukseen kertomaan aiheesta. Varsinaiset katu- ja yleisten alueiden suunnitelmat tulevat kuitenkin nähtäville vasta kaavaehdotuksen tultua voimaan, jolloin niistä voi halutessaan jättää muistutuksia, jotka käsitellään siinä vaiheessa. Tähkäpuistossa Taimitarhankatu ja Fridheminpolku suunniteltiin mahdollisimman paljon puita säästämällä ja siis puiden ehdolla. Näidenkin lopulliset katusuunnitelmat tulevat aikaan virallisesti nähtäville.

Kaava-alueen ulkopuolisen Ilpoistentien parantamisesta keskusteltiin kaupungin sisällä liikennesuunnittelun ja kaavoituksen aloitteesta, mutta valitettavasti tässä yhteydessä sitä ei saatu mahdutettua investointiohjelmiin.